

Orsa kommun
orsa.kommun@orsa.se

Beslut för förskolorna och annan pedagogisk verksamhet för förskolebarn

i Orsa kommun

Tillsyn av förskolorna och annan pedagogisk verksamhet för förskolebarn i Orsa kommun

Skolinspektionen genomför tillsyn i Orsa kommun under våren 2012. Skolinspektionens tillsyn fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god utvecklings- och lärandemiljö. Granskningen avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i verksamheten. Istället har en bedömning gjorts av i vilken utsträckning verksamheten, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollagen, läroplanen och övriga författningar. Beskrivningarna och bedömningarna i detta beslut grundas på de dokument som huvudmannen och verksamheten skickat in och de intervjuer som genomförts med representanter för kommunledning, personal och föräldrar.

Även om granskningen omfattar såväl förskolorna som annan pedagogisk verksamhet för förskolebarn, har denna granskning i huvudsak avsett verksamheten i kommunens förskolor.

Helhetsbedömning

Av tillsynen framgår att en stor del av kommunens förskolor och annan pedagogisk verksamhet präglas av en pedagogisk verksamhet där omsorg, utveckling och lärande bildar en balanserad helhet. Leken står i fokus där bland annat matematik, naturvetenskap och arbetet med barnens språkutveckling genomförs på ett lekfullt sätt utifrån barnens intressen och behov.

Orsa kommun arbetar på olika sätt för att säkerställa likvärdigheten i kommunens förskolor och annan pedagogisk verksamhet. Ett prioriterat område är den kompetensutveckling som personalen i förskoleverksamheten får. Kommunen har valt att satsa på 6-8 så kallade läroplansgrupper där all personal ingår utom de som arbetar i annan pedagogisk verksamhet. De får sin utbildning separat via sin förskolechef. Arbetet utförs i tvärgrupper och syftet är att fortsätta implementeringsarbetet av den nya skollagen och den reviderade läroplanen för förskolan (Lpfö). Olika metoder och verktyg har tagits fram för att vägleda och utveckla verksamheternas arbete mot de nationella målen. Det är av stor vikt att detta arbete fortgår och att arbetet med att initiera förändringar inom de områden som har betydelse för måluppfyllelsen fortsätter.

I intervjuer som Skolinspektionen genomfört med bland annat förskolechefer, personal och föräldrar framgår att barn som av olika skäl är i behov av särskilt

stöd i sin utveckling får det stöd som deras speciella behov kräver. Kommunen har rutiner för att fånga upp barns behov av stöd och att anpassa verksamheterna därefter. Vidare har tillsynen visat att kommunens förskolor och annan pedagogisk verksamhet arbetar medvetet och aktivt för att alla barn ska behandlas med respekt och inte utsättas för diskriminering eller andra former av kränkningar. Däremot behöver planerna mot kränkande behandling utvecklas. I intervjuer med förskolans personal och förskolechefer ges flera exempel på hur förskolor arbetar för att ge barn med annat modersmål än svenska möjligheter att utveckla språket och där arbetet är en integrerad del av verksamheten. Exempelvis visar tillsynen att Orsa kommun använder sig av studerande inom SFI-undervisningen (svenska för invandrare) som gör sin praktik ute på förskolorna och där det finns barn med samma modersmål som praktikanterna. I övrigt arbetar man med ord, sånger och ramsor från barnens kulturer och språk. Det framgår dock i intervjuer att det finns förskolor där barnen ges sämre möjligheter att utveckla sitt modersmål.

Orsa kommun behöver se till att barn med annat modersmål än svenska får utveckla sitt modersmål, det svenska språket och sin kulturella identitet. De behöver även se till att förskolorna är medvetet inriktade på att motverka traditionella könsroller.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra förskoleverksamhetens målpåfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av förskolan i Orsa kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till. En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken Skäl för beslut.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Orsa kommun att senast 2012-09-20 avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Utveckling och lärande

Förskolorna har inte ett varierat innehåll som stimulerar barnens utveckling och lärande samt erbjuder trygg omsorg.

I förskolorna ges ej alla barn det stöd och den stimulans de behöver för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med utveckling och lärande.

I detta ingår att:

- Se till att förskolorna arbetar för att barn med annat modersmål än svenska ska utveckla sitt modersmål, det svenska språket och sin kulturella identitet (8 kap. 10 § skollagen, Lpfö 98, 2.2 Utveckling och lärande).
- Se till att det finns samarbetsformer mellan förskolor, förskoleklasser, skolor och fritidshem i kommunen vilket bidrar till att ge barnen kontinuitet och underlätta övergångar (Lpfö 98, 2.5 Samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet).

Grundläggande värden och inflytande

Förskolorna arbetar inte systematiskt med att grundlägga och förankra de värden som vårt samhälle vilar på.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

I detta ingår att:

- Se till att förskolornas arbete är medvetet inriktade på att motverka traditionella könsmonster (Lpfö 98 1 Förskolans värdegrund och uppdrag, Saklighet och allsidighet).

Trygghet och en god miljö

I förskolorna bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barnen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och en god miljö.

I detta ingår att:

- Se till att det för varje skolenhet/ verksamhet finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp (6 kap. 8 § skollagen).

Skäl för beslut

Föreläggande:

Bedömningsområde: Utveckling och lärande

Bedömning:

Förskolorna har inte ett varierat innehåll som stimulerar barnens utveckling och lärande samt erbjuder trygg omsorg.

I förskolorna ges ej alla barn det stöd och den stimulans de behöver för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Motivering:

Enligt skollagen och läroplanen ska förskolan medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål samt sin kulturella identitet.

Läroplanen anger även att förskolan ska sträva efter att nå ett förtroendefullt samarbete med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja barnens allsidiga utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv.

I intervjuer med förskolans personal och förskolechefer ges flera exempel på hur förskolor arbetar för att ge barn med annat modersmål än svenska möjligheter att utveckla språket och där arbetet är en integrerad del av verksamheten. Det framgår dock att det finns förskolor där barnen ges sämre möjligheter att utveckla sitt modersmål. Enligt personalen finns heller inte utvecklade strategier för att möta barn där man inte har tillgång till personal som talat barnets språk. I intervju med både förskolecheferna och Barn- och utbildningschefen bekräftas att det varierar hur väl förskolorna har lyckats med detta arbete.

I intervjuer med Barn- och utbildningschefen, förskolechefer och personal framkommer att samarbetet då det gäller barnens övergång från förskola till förskoleklass och skola varierar. Ibland saknas ett ömsesidigt utbyte med förskoleklassen och skolan i syfte att stödja och följa upp barnens utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. I intervjuer uppges dock att det finns övergångsrutiner men att dessa behöver revideras eftersom det bland annat gjorts förändringar i skolorganisationen i vissa områden.

Skolinspektionen förelägger därför Orsa kommun att se till att barn i förskolan med annat modersmål än svenska ges möjlighet att utveckla sitt modersmål och att det finns samarbetsformer med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet.

Författning:

8 kap. 10 § skollagen, Lpfö 98 2.2 Utveckling och lärande

Lpfö 98, 2.5 Samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet

Bedömningsområde: Grundläggande värden och inflytande

Bedömning:

Förskolorna arbetar inte systematiskt med att grundlägga och förankra de värden som vårt samhälle vilar på.

Motivering:

Enligt läroplanen för förskolan ska förskolan arbeta för att motverka traditionella könsmonster och könsroller.

I intervjuer med föräldrar, personal, förskolechefer samt Barn- och utbildningschefen framgår att förskolorna i Orsa kommun har kommit olika långt i uppdraget med att motverka traditionella könsmonster. Flera förskolor försöker arbeta medvetet med både förhållningssätt och hur de utformar den pedagogiska miljön. Men det finns även förskolor där diskussionen endast i huvudsak handlar om att skapa en tillåtande miljö där alla barn ska ges möjlighet att leka med samma saker. Personalen på dessa förskolor uppger att de försöker bemöta flickor och pojkar på samma sätt oavsett kön. Personalen har dock inte arbetat medvetet för att analysera hur deras förhållningssätt påverkar barnens lek och val i vardagen ur ett könsrollsperspektiv. Enligt förskolecheferna finns det en medvetenhet om uppdraget och de uppger att målsättningen i detta arbete är personalens förhållningssätt. I praktiken ser det enligt cheferna olika ut hur detta arbete bedrivs i verksamheterna.

Skolinspektionen förelägger därför Orsa kommun att se till att förskolornas arbete är medvetet inriktat på att motverka traditionella könsmonster.

Författning:

Lpfö 98 1 Förskolans värdegrund och uppdrag, Saklighet och allsidighet

Bedömningsområde: Trygghet och en god miljö

Bedömning:

I förskolorna bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barnen.

Motivering:

Enligt skollagen ska det varje år upprättas en plan mot kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Planen ska också redogöra för de åtgärder som avses att påbörjas eller avslutas under det kommande året samt hur föregående års planerade åtgärder genomförts.

Skolinspektionen har tagit del av flera exempel av planer mot kränkande behandling. Planerna innehåller i flera fall en översikt över åtgärder för att förebygga kränkningar samt rutiner för utredning, uppföljning och dokumentation. Dock finns det planer som inte innehåller några åtgärder alls och inte heller någon redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder genomförts.

Skolinspektionen förelägger därför Orsa kommun att avhjälpa bristerna.

Författning:

6 kap. 8 § skollagen

Bakgrund

Måluppfyllelse

Av de intervjuer som Skolinspektionen genomfört med Barn – och utbildningschefen, förskolechefer, personal och föräldrar framgår att flera av kommunens förskolor och pedagogiska verksamheter präglas av en pedagogisk verksamhet där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Leken står i fokus där bland annat matematik, naturvetenskap och arbetet med barnens språkutveckling genomförs på ett lekfullt sätt. Barnen stimuleras utifrån sina behov och intressen till utmaningar och möjlighet att prova på, undersöka och uppleva.

Av tillsynen framgår även att värdegrundsarbetet, det vill säga arbetet med att alla barn ska behandlas med respekt och inte utsättas för diskriminering eller andra former av kränkningar, integreras i den dagliga verksamheten. Detta görs bland annat genom olika former av samtalsprocesser, spel, "prat om känslor" samt genom att bekräfta goda handlingar. I de intervjuer Skolinspektionen har genomfört med representanter för föräldrar i förskolor och annan pedagogisk verksamhet framgår att de upplever att deras barn är trygga i förskoleverksamheten.

Beskrivning av förskolan och annan pedagogisk verksamhet för förskolebarn i Orsa kommun

Ansvariga för förskola och annan pedagogisk verksamhet för barn i förskoleåldern är Barn – och utbildningsförvaltningen. I Orsa kommun finns sex kommunala förskoleenheter och fyra enheter med pedagogisk omsorg. Varje enhet leds och samordnas av en förskolechef. Det finns även en enskild driven förskola, Grinden, som drivs av Orsa församling. Orsa kommun har tillsyn över Grinden och tillsynsbesöken sker i ett intervall om cirka 18 månader. Det samlade ansvaret för kommunens förskola och annan pedagogisk verksamhet ligger på Barn-och utbildningschefen.

I Orsa kommun finns en central elevstödsenhet för barn i behov av särskilt stöd, kallad Navet. Den består av skolläkare, skolpsykolog, skolkurator, specialpedagoger och skolsköterskor. En av specialpedagogerna är speciellt riktad mot förskolan. Enhetens uppdrag är att bistå både skolor, förskolor och pedagogisk omsorg med handledning och stöd.

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi
Enhetschef

Anki Näckstam
Undervisningsråd

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för elever, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen. Skolinspektionen bedömer också verksamhetens måluppfyllelse i förskolor och fritidshem och om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på skolväsendet i kommunen. Förutom att Skolinspektionen bedömer verksamhetens måluppfyllelse inriktas tillsynen av förskolorna och fritidshemmen mot tre huvudområden: **Förskolornas respektive fritidshemmens arbete mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt tillgång och förutsättningar.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Verksamheten i kommunens förskolor och fritidshem redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).